

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут

ПЕТЕЧЕЛ О.Ю.

**Методичні вказівки
для підготовки до семінарських занять
з навчальної дисципліни**

**«КРИМІНОЛОГІЯ ТА КРИМІНОЛОГІЧНА
(ПРОФІЛАКТИЧНА) ПОЛІТИКА»**

для студентів денної форми навчання
(ОР «Магістр»)

Івано-Франківськ, 2023

Схвалено на засіданні кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №1 від 28 серпня 2023 року).

Затверджено на засіданні науково-методичної ради Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №_ від _____ 2023 року).

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №__ від _____ 2023 року).

Рецензенти:

Медицький І.Б., доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Дудка А.В., кандидат юридичних наук, Управління державної охорони України

Петечел О.Ю. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять (для студентів денної форми навчання (ОР «Магістр»)). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2023. 40с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика», підготовки та здачі заліку. Методичні вказівки містять: завдання до семінарських занять, які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку, перелік питань, які виносяться на обговорення на занятті, контрольні питання для перевірки знань.

Методична розробка призначена для студентів та викладачів.

© Петечел О.Ю., 2023 рік
© Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	15
3. СПИСОК ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

В Навчально-науковому юридичному інституті навчальна дисципліна «Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика» вивчається протягом 1 навчального семестру в обсязі 90 години.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів знань щодо предмету та методології кримінології, її ролі у боротьбі зі злочинністю, поняття злочинності як соціально явища та основних її показників, особи злочинця та потерпілого, детермінації злочинності; умінь та навичок з розробки ефективних заходів, спрямованих на запобігання злочинності, виявлення механізму поведінки злочинців та потерпілих; ознайомлення з основними видами злочинності, особливостей їх причин та умов, особи злочинця певного виду, а також способів боротьби з ними.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- поняття та предмет науки кримінології;
- поняття, ознаки та показники злочинності
- поняття та характеристики особи злочинця;
- закономірності детермінації злочинності;
- основи профілактики злочинності;
- кримінологічну характеристику основних видів злочинності;
- зміст кримінологічної (профілактичної) політики;
- основні терміни кримінологічної політики;
- методи кримінологічної політики;
- сучасний стан реалізації кримінологічної політики.

вміти:

- розраховувати якісні та кількісні показники злочинності;
- визначати тенденції розвитку злочинності окремих видів;
- прогнозувати стан злочинності та детермінанти злочинності у майбутньому;

- визначати наявність та характер детермінантних зв'язків соціальних явищ та злочинності в цілому;
- аналізувати законодавчих актів щодо реалізації кримінологічної політики;
- давати правильну оцінку заходам реалізації кримінологічної політики;
- аналізувати стан злочинності в Україні, визначати причини та умови злочинності;
- розробляти заходи кримінологічної політики.

Вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика» завершується проведенням заліку з усіх тем дисципліни.

Іншими формами контролю є аналіз та оцінка виступів студентів на практичних заняттях, написання самостійних та контрольних робіт, підготовка рефератів на визначені теми, виконання індивідуальних самостійних робіт тощо.

Під час вивчення навчальної дисципліни студент повинен ознайомитися з рекомендованою літературою, нормативно-правовими актами. Вивчивши дисципліну, студент повинен вміти самостійно використовувати кримінологічні знання в практичній діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «КРИМІНОЛОГІЯ ТА КРИМІНОЛОГІЧНА (ПРОФІЛАКТИЧНА) ПОЛІТИКА. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА»

ТЕМА 1. Предмет і система кримінології.

Кримінологія як наука і її предмет. Злочинність та її причини як предмет кримінології. Окремий злочин як предмет кримінології. Особа злочинця як предмет кримінології. Заходи боротьби зі злочинністю як предмет кримінології. Завдання і функції кримінології. Система кримінології. Загальна та Особлива частини кримінології. Кримінологія в системі наук. Зв'язок кримінології з правовими та іншими науками. Зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою, демографією, психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління. Кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом. Зв'язок кримінології з іншими правовими науками. Методи кримінології. Загальнонаукові методи пізнання (логічний, висування гіпотез, експерименту, експертних оцінок та ін.). Приватнонаукові методи пізнання (соціологічні, математичні, статистичні, педагогічні, психологічні та ін.). Теоретичне та прикладне значення кримінології.

ТЕМА 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології в Україні.

Виникнення кримінології та основні етапи її розвитку. Становлення кримінології. Примітивні та теологічні погляди на злочинність, злочинця та причини, що зумовлюють порушення певних норм поведінки. Кримінологічні погляди XVI-XVIII століть. Класична школа кримінології. Розвиток кримінології під дією позитивістської філософії. Сучасний стан кримінологічної науки. Історія розвитку кримінології в Україні. Основні напрямки в кримінології. Соціологічний напрямок кримінологічної науки, його загальні ідеї і ознаки. Біологічний напрямок в кримінології. Багатофакторний напрямок кримінологічної науки, його ідеї і ознаки. Стан

та розвиток кримінології в 20-30-ті роки ХХ ст. Перші кримінологічні кабінети з вивчення злочинності і злочинця. Розвиток кримінології в 60-ті роки та її сучасне становище. Визначення поняття та загальних проблем злочинності. Віктимологічні проблеми злочинності. Концепція профілактики злочинності та запобігання окремим її видам. Сучасні школи кримінологічної науки.

ТЕМА 3. Злочинність та її показники.

Поняття злочинності в кримінології та їх співвідношення. Кримінологічні ознаки злочинності. Якісні та кількісні показники злочинності. Стан, рівень та коефіцієнт злочинності. Структура, питома вага окремих видів злочинів. Динаміка злочинності та фактори, що на неї впливають. Географія злочинності, обставини, що її обумовлюють. Соціальні наслідки (ціна) злочинності. Поняття латентної злочинності, її ознаки і види. Причини латентної злочинності. Способи виявлення латентної злочинності. Диференціація злочинів в залежності від ступеня їх латентності. Негативне значення наявності латентної злочинності та заходи зниження рівня латентної злочинності.

ТЕМА 4. Причини та умови злочинності.

Поняття детермінації в кримінологічній науці та її види. Поняття причин і умов соціальних явищ, їх співвідношення та природа. Співвідношення причин злочинності і окремого злочину. Класифікація кримінологічних детермінант. Причини і умови, що властиві всій злочинності, її видам, окремому злочину. Умови, що сприяють існуванню та зростанню рівня злочинності, їх специфіка для окремих видів злочинів. Концепції причин злочинності. Основні сучасні теорії причин злочинності в Україні та Росії. Тенденції і перспективи злочинності на сучасному етапі розвитку української державності.

ТЕМА 5. Особа злочинця.

Поняття особи злочинця в кримінології. Значення, підстави та межі вивчення особи злочинця. Характерні ознаки особи злочинця. Структура особи злочинця. Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця. Особа злочинця та суміжні поняття. Кримінологічна характеристика особи злочинця. Соціально-демографічна характеристика злочинців. Соціально-рольові ознаки злочинців. Морально-психологічні особливості злочинців. Типологія особи злочинця. Кримінологічна характеристика основних типів злочинців. Способи одержання інформації про особу злочинців. Критерії класифікації злочинців та її значення для кримінологічної профілактики. Практичне значення вивчення особи злочинця для судових та правоохоронних органів.

ТЕМА 6. Індивідуальна злочинна поведінка.

Індивідуальна злочинна поведінка. Причини і умови окремого злочину. Механізм злочинної поведінки. Обставини формування особи. Зовнішні обставини вчинення злочину (ситуація). Мотивація злочину. Конкретна життєва ситуація, її роль у детермінації злочинної поведінки. Види конкретних життєвих ситуацій. Віктимологічний аспект злочинної поведінки.

Неналежні умови формування особистості в сім'ї, школі, за місцем роботи, у найближчому побутовому оточенні як джерело злочинної поведінки.

ТЕМА 7. Особа жертви (потерпілого) у кримінології.

Поняття віктимології, віктимності та віктимізації. Особа жертви (потерпілого) в кримінології. Жертва злочину, її «вина», відшкодування збитків. Зв'язок «злочинець-жертва» як відношення, ситуація, становище. Віктимність особи. Процес віктимізації особи. Види віктимної поведінки та її наслідки. Поняття особи потерпілого та її кримінологічне значення. Жертва і потерпілий від злочину. Класифікація жертв злочинної поведінки. Жертва

злочину «усвідомлююча» і «неусвідомлююча», «стійка» і «епізодична», «відкрита і потайна», «центральна і другорядна», «активна і пасивна». Підходи до класифікації потерпілих від злочину. Основи віктимологічної профілактики. Причини віктимної поведінки окремих осіб та груп осіб. Основні напрямки віктимологічних досліджень. Поняття суїцидальної поведінки. Проблеми суїциду в Україні та інших державах. Механізм суїцидальної поведінки. Проблема суїциду в практичній діяльності органів внутрішніх справ.

ТЕМА 8. Поняття та зміст кримінологічної (профілактичної) політики

Поняття кримінологічної (профілактичної) політики. Зміст кримінологічної (профілактичної) політики. Методи кримінологічної (профілактичної) політики. Зв'язок кримінологічної (профілактичної) політики з кримінально-правовою, кримінально-процесуальною та кримінально-виконавчою політикою. Форми реалізацій кримінологічної (профілактичної) політики. Законодавче забезпечення реалізації кримінологічної (профілактичної) політики. Перспективи розвитку кримінологічної (профілактичної) політики України. Державний контроль за злочинністю. Кримінальне законодавство як превентивний чинник.

ТЕМА 9. Управлінські заходи щодо протидії злочинності

Поняття управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності. Система управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності. Засоби забезпечення управління діяльністю щодо запобігання та протидії злочинності. Стадії управлінського процесу. Поняття кримінологічного прогнозування і планування: їх види, завдання і основні методи. Загальні засади кримінологічного прогнозування індивідуальної злочинної поведінки. Прогнозування злочинності як соціального явища. Види кримінологічного прогнозування (довгострокове, середньострокове, поточне, цільове). Зв'язок кримінологічного прогнозування і кримінологічного

планування. Методи кримінологічного прогнозування злочинності та індивідуальної злочинної поведінки. Поняття кримінологічного планування заходів боротьби зі злочинністю. Цілі, завдання, види та методи кримінологічного планування. Структура кримінологічного плану. Комплексне планування заходів боротьби зі злочинністю. Завдання, етапи та структура плану профілактичної діяльності. Кримінологічне прогнозування і планування в системі боротьби зі злочинністю.

ТЕМА 10. Запобігання злочинності.

Поняття боротьби зі злочинністю. Завдання та основні засади боротьби зі злочинністю. Поняття запобігання злочинності як головного напрямку боротьби зі злочинністю. Принципи профілактичної діяльності. Класифікація заходів профілактики. Роль факторів кримінальної політики: кримінального законодавства, кримінальної статистики, організації діяльності правоохоронних органів, пенітенціарної системи, державних програм боротьби із злочинністю. Правове забезпечення профілактичної діяльності та його головні напрямки: матеріально-правовий, процесуально-правовий, організаційно-управлінський. Поняття і значення взаємодії суб'єктів боротьби зі злочинністю. Участь громадськості в контролі за злочинністю.

ТЕМА 11. Міжнародна кримінологічна (профілактична) політика

Міжнародні стандарти боротьби та протидії злочинності. Основні міжнародні акти у сфері протидії злочинності. Кримінологічна політика США. Кримінологічна політика Японії. Кримінологічна політика Росії. Кримінологічна політика Франції. Перспективи впровадження ефективних методів профілактики злочинності в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «КРИМІНОЛОГІЯ ТА КРИМІНОЛОГІЧНА (ПРОФІЛАКТИЧНА) ПОЛІТИКА. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА»

ТЕМА 10. Насильницька злочинність.

Поняття насильницької злочинності та її характерні ознаки. Види насильницьких злочинів. Стан, рівень структура та динаміка насильницьких злочинів і окремих їх видів. Відмінність насильницьких злочинів від інших видів злочинів. Кримінологічна характеристика особи злочинця. Обставини, що формують агресивну насильницьку спрямованість особи: дефекти виховання в сім'ї, негативний вплив мікросередовища, фонові явища, вплив засобів масової інформації. Віктимність поведінки потерпілих. Запобігання насильницьким некорисливим злочинам та хуліганству загально-соціальними заходами: запобігання безробіттю, вирішення питань дозвілля, боротьба з пропагандою насильства, жорстокості тощо. Характеристика обставин, що детермінують їх вчинення. Загальні та спеціальні заходи профілактики насильницької злочинності. Індивідуальна профілактика. Роль органів внутрішніх справ у запобіганні насильницьким злочинам. Зміст та особливості профілактичної роботи у сфері сімейно-побутових стосунків громадян.

ТЕМА 11. Корислива злочинність.

Поняття корисливої злочинності та її характерні ознаки. Стан, рівень, структура, динаміка та інші характеристики корисливої злочинності. Класифікація корисливих злочинів. Особливості характеристики цих злочинів у сучасних умовах (час, місце, предмет, спосіб, мотиви, групова злочинна поведінка). Тенденції корисливої злочинності проти індивідуальної власності. Кримінологічна характеристика особи злочинця. Детермінаційні фактори корисливої злочинності. Роль матеріального фактора у вчиненні цих злочинів. Особливості особи і поведінка потерпілих від цих злочинів. Загально-соціальні та спеціальні профілактичні заходи.

ТЕМА 12. Необережна злочинність.

Поняття необережної злочинності. Особливості її кримінально-правової характеристики. Кримінологічна характеристика необережної

злочинності. Особа необережного злочинця. Мотивація особи, що вчиняє необережні злочини. Злочинна самовпевненість і недбалість. Особливості причин та умов, що призводять до вчинення необережних злочинів. Основні напрями профілактики необережної злочинності.

ТЕМА 13. Професійна та організована злочинність.

Поняття професійної злочинності та її характерні ознаки. Стан, рівень, структура і динаміка професійної злочинності. Види професійної злочинності. Особа професійного злочинця. Типологія професійних злочинців. Види злочинних формувань у професійній злочинності. Детермінаційні фактори професійної злочинності. Заходи боротьби з професійною злочинністю. Організована злочинність як суспільно-політичне явище. Її виникнення, розвиток і сучасний стан у світі та в Україні. Основні ознаки організованої злочинності та її відмінність від професійної злочинності. Співвідношення понять «організована злочинність», «злочинна організація», «організована злочинна група». Структура організованої злочинності. Види організованої злочинності. Особа учасника організованої злочинності. Детермінантні фактори організованої злочинності. Головні напрями боротьби з організованою злочинністю.

ТЕМА 14. Корупційна злочинність.

Корупція як явище. Поняття корупційної злочинності та кримінологічні ознаки. Зв'язок корупційної злочинності з організованою та економічною злочинністю. Стан, рівень та інші кримінологічні характеристики корупційної злочинності. Характеристика особи корупціонера. Детермінанти корупційної злочинності. Заходи боротьби з корупційною злочинністю. Зарубіжний досвід боротьби з корупцією.

ТЕМА 15. Економічна злочинність.

Поняття, виникнення і структура економічної злочинності.

Кримінологічна характеристика економічних злочинів та осіб, що їх вчиняють. Класифікація економічних злочинів. Види посягань на кредитно-фінансову, банківську сфери. Злочинність, пов'язана з ухиленням від сплати податків та її види. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє економічні злочини. Причини та умови злочинів, що вчиняються у сфері економіки. Економічна криза, Інфляція, безгосподарність, розрив економічних зв'язків, безробіття, недоліки документообігу та обліку, малоефективність контрольно-ревізійної діяльності як обставини, що детермінує злочинність у сфері економічних відносин. Роль матеріального фактора у вчиненні економічних злочинів. Кримінологічний аналіз та прогнозування злочинності у сфері економіки. Тенденції розвитку економічної злочинності. Основні напрямки запобігання економічної злочинності. Правові та технічні заходи запобігання. Економічні та організаційні заходи.

ТЕМА 16. Злочинність у сфері обігу наркотичних засобів.

Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Поняття наркозлочинності та її характерні ознаки. Основні види злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, та їх суспільна небезпечність. Детермінантні фактори наркозлочинності. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинів, пов'язаних з наркотичними речовинами. Заходи запобігання наркозлочинності.

ТЕМА 17. Злочинність неповнолітніх.

Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх, її структура та динаміка. Основні види злочинів, скоєних неповнолітніми, та їх кримінологічна характеристика. Кримінологічна характеристика особи неповнолітнього злочинця. Групова злочинність у середовищі неповнолітніх. Неформальні молодіжні угруповання з антисуспільною спрямованістю. Кримінологічна характеристика особи неповнолітніх злочинців. Особливості мотивації злочинів неповнолітніх. Класифікація неповнолітніх злочинців.

Злочинність неповнолітніх осіб із психічними аномаліями. Причини та умови вчинення злочинів неповнолітніми. Негативний вплив мікросередовища як основний детермінант злочинності неповнолітніх. Запобігання злочинності неповнолітніх. Основні напрями запобігання. Система державних органів, громадських формувань, трудових колективів, що беруть участь у профілактиці злочинності серед неповнолітніх. Роль правоохоронних органів у запобіганні злочинам, вчиненим у середовищі неповнолітніх.

ТЕМА 18. Злочинність у сфері правосуддя.

Стан злочинності у сфері правосуддя. Причини та умови вчинення злочинів проти правосуддя. Особа злочинця у злочинах проти правосуддя. Запобігання злочинам проти правосуддя.

ТЕМА 19. Рецидивна злочинність.

Поняття рецидиву в кримінально-правовому та кримінологічному відношенні. Рецидивна злочинність, її стан, рівень, структура, динаміка та інші кримінологічні характеристики. Види рецидиву (загальний і спеціальний, одноразовий і багаторазовий, кримінологічний, пенітенціарний, змішаний та ін.). Особа злочинця-рецидивіста та його індивідуальна злочинна поведінка. Соціальне-демографічні ознаки і морально-психологічні властивості. Класифікація рецидивістів. Спосіб життя і злочинна поведінка злісних рецидивістів. Фактори, які детермінують рецидивну злочинність. Причини та умови, що впливають на становлення майбутнього рецидивіста на злочинний шлях. Профілактика рецидивної злочинності. Індивідуальна профілактика. Роль органів внутрішніх справ у запобіганні рецидивним злочинам.

ТЕМА 20. Жіноча злочинність.

Кримінологічна характеристика злочинів, які скоюють жінки. Причини і умови вчинення злочинів жінками. Кримінологічні проблеми проституції. Запобігання жіночої злочинності й проституції.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Заняття №1

Для підготовки до семінарського заняття студентам необхідно опрацювати перелік рекомендованої літератури для вивчення поняття кримінології, розвиток цього поняття через призму історичних змін в Україні. Важливим етапом підготовки є з'ясування всіх елементів предмету кримінології, як основних так і додаткових. Для визначення практичного значення кримінологічних досліджень студентам необхідно вивчити основні завдання та функції кримінології. В процесі підготовки до заняття студентам слід з'ясувати методологію кримінологічних досліджень, зв'язок кримінології з іншими науками. Студенти повинні дослідити історичні аспекти розвитку кримінології, основні кримінологічні школи в різні періоди розвитку, основні ідеї класичної школи та позитивізму. За результатами підготовки до заняття студент повинен знати сучасних представників кримінологічної науки. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання та розв'язати тестові завдання.

ТЕМА 1. Предмет і система кримінології.

1. Кримінологія як наука і її предмет.
2. Завдання і функції кримінології.
3. Система кримінології.
4. Кримінологія в системі наук.
5. Методи кримінології.
6. Теоретичне та прикладне значення кримінології.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: кримінологія, предмет кримінології, методологія кримінологічної науки, система кримінології, функції кримінології.
2. Назвіть основні елементи предмету кримінології.

3. Назвіть додаткові елементи предмету кримінології.
4. Назвіть основні завдання кримінології.
5. Назвіть основні функції кримінології.
6. Зобразіть схематично систему кримінології.
7. Для виконання яких завдань працівникам правоохоронних органів потрібні знання з кримінології? Відповідь обґрунтуйте.
8. З якими юридичними та іншими науками пов'язана кримінологія?
9. Назвіть основні методи кримінології.

Підготувати доповідь на тему:

1. Співвідношення кримінології та кримінального права.

ТЕМА 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології в Україні.

1. Виникнення кримінології та основні етапи її розвитку.
2. Становлення кримінології. Примітивні та теологічні погляди на злочинність, злочинця та причини, що зумовлюють порушення певних норм поведінки (Ф. Аквінський, Мартін Лютер та ін.).
3. Кримінологічні погляди XVI–XVIII століть.
4. Класична школа кримінології.
5. Розвиток кримінології під дією позитивістської філософії.
6. Сучасний стан кримінологічної науки. Історія розвитку кримінології в Україні.

Контрольні питання:

1. Назвіть основні кримінологічні школи.
2. Назвіть основні положення класичного напрямку в кримінології.
3. Назвіть основні положення антропологічного напрямку в кримінології.
4. Назвіть основні положення соціологічного напрямку в кримінології.
5. Назвіть принципові кримінологічні ідеї, що знайшли своє місце у працях Ш.-Л. Монтеск'є та Ч.Беккарія.
6. Назвіть основні положення концепції Ч. Ломброзо.

7. Назвіть спільні та відмінні риси антропологічного та соціологічного напрямку кримінології.

Підготувати доповідь на тему:

1. Становлення та розвиток кримінології як науки.
2. Сучасна кримінологічна наука та перспективи її розвитку.

Рекомендована література:

п. 15, 43, 45, 57, 63, 65, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 95, 98, 103, 113, 124, 133, 138
із списку джерел.

Заняття №2

Одним із основних елементів предмету кримінології є злочинність та її детермінанти. Тому в процесі підготовки до семінарського заняття студенти повинні проаналізувати сучасний стан злочинності в Україні, встановити основні ознаки злочинності та її показники. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання та розв'язати тестові завдання.

ТЕМА 3. Злочинність та її показники.

1. Поняття злочинності в кримінології та їх співвідношення.
2. Кримінологічні ознаки злочинності.
3. Якісні та кількісні показники злочинності.
4. Поняття латентної злочинності, її ознаки і види.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: злочинність, динаміка злочинності, рівень злочинності, стан злочинності, структура злочинності, географія злочинності, ціна злочинності, латентна злочинність.
2. Назвіть ознаки злочинності.
3. Назвіть кількісні та якісні показники злочинності.

4. Як розраховують коефіцієнти інтенсивності злочинності та злочинної активності населення?
5. Назвіть фактори, що впливають на рівень латентності злочинності.
6. Класифікуйте латентну злочинність.

Підготувати доповідь на тему:

1. Сучасний стан злочинності в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз.

Рекомендована література:

п. 3, 45, 57, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 95, 98, 116, 119, 120, 124, 135 із списку джерел.

Заняття №3

Одним із основних елементів предмету кримінології є детермінанти злочинності. Тому в процесі підготовки до семінарського заняття студенти повинні проаналізувати сучасний стан злочинності в Україні, встановити основні причин та умов злочинності. Студент повинен вміти класифікувати детермінанти злочинності. Крім того, при підготовці до заняття повинні бути проаналізовані причини та умови злочинності в Україні на сучасному етапі. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання.

ТЕМА 4. Причини та умови злочинності.

1. Поняття детермінації в кримінологічній науці. Поняття причин і умов соціальних явищ, їх співвідношення та природа.
2. Умови, що сприяють існуванню та зростанню рівня злочинності, їх специфіка для окремих видів злочинів.
3. Класифікація кримінологічних детермінант.
4. Концепції причин злочинності. Основні сучасні теорії причин

злочинності в Україні.

5. Тенденції і перспективи злочинності на сучасному етапі розвитку української державності.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: причини злочинності, умови злочинності, загальні причини злочинності, спеціальні причини злочинності, конкретні причини злочинності, супутні умови, достатні умови, необхідні умови.
2. Класифікуйте причини та умови злочинності.
3. Назвіть причини та умови, що сприяють розвитку злочинності.
4. Наведіть приклади причин за рівнем функціонування, змістом, сутністю, природою, за джерелом виникнення, а також за часовою та просторовою належністю.
5. Які фактори відіграють вирішальну роль в тенденції зростання злочинності в Україні на сучасному етапі?
6. Що є первинним причини чи умови? Поясніть та обґрунтуйте свою точку зору.

Підготувати доповідь на тему:

1. Причинність у кримінології.

Рекомендована література:

п. 9, 45, 57, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 95, 98, 124 із списку джерел.

Заняття №4

Підготовка до даного семінарського заняття передбачає проведення аналізу одного з основних елементів предмету кримінології. Важливим для студентів є з'ясування поняття особи злочинця, генезису розвитку даного поняття. В процесі підготовки студентам необхідно дослідити причини

формування особи злочинця, зокрема провести аналіз біологічних та соціальних факторів, що впливають на цей процес формування. Заняття передбачає з'ясування всіх ознак особи злочинця, їх детальна характеристика та практичне значення. Окрему увагу слід приділити різним критеріям типологізації злочинців та звернути увагу на характеристику кожного типу з врахуванням можливості використання цих знань в процесі розслідування злочинів та обранні методів ре соціалізації винних осіб. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання та розв'язати тестові завдання.

ТЕМА 5. Особа злочинця.

1. Поняття особи злочинця в кримінології. Значення, підстави та межі вивчення особи злочинця.
2. Характерні ознаки особи злочинця.
  - А) Соціально-демографічна характеристика злочинців.
  - Б) Кримінально-правові ознаки злочинців.
  - В) Соціально-рольові ознаки злочинців.
  - Г) Морально-психологічні особливості злочинців.
3. Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця.
4. Критерії класифікації злочинців та її значення для кримінологічної профілактики.
5. Типологія особи злочинця. Кримінологічна характеристика основних типів злочинців.
6. Практичне значення вивчення особи злочинця для судових та правоохоронних органів.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: особа злочинця, кримінологічна класифікація злочинців, типологія злочинців.
2. Назвіть структуру особи злочинця.
3. Назвіть основні типи злочинців.

4. Класифікуйте злочинців за кількома ознаками.
5. Назвіть ознаки особи злочинця та коротко охарактеризуйте кожну з них.

Підготувати доповідь на тему:

1. Співвідношення соціального та біологічного в особі злочинця.
2. Особа злочинця як об'єкт кримінологічного вивчення.

Рекомендована література:

п. 45, 49, 57, 69, 70, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 93, 94, 124 із списку джерел.

Заняття №5

Підготовка до семінарського заняття передбачає з'ясування питання ролі жертви у механізмі злочинної поведінки. Студентам слід провести розмежування між поняттями «потерпілий» та «жертва». Особливої уваги слід приділити вивченню поняття, завдань та функцій віктимології. При підготовці до заняття слід провести аналіз такого поняття як віктимологічна профілактика та навести приклади заходів віктимологічної профілактики.

Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання та розв'язати тестові завдання.

ТЕМА 7. Особа жертви (потерпілого) у кримінології.

1. Поняття віктимології, віктимності та віктимізації.
2. Виникнення та становлення віктимології як науки.
3. Особа жертви (потерпілого) в кримінології.
4. Віктимність особи. Процес віктимізації особи. Види віктимної поведінки та її наслідки.
5. Класифікація жертв злочинної поведінки.
6. Основи віктимологічної профілактики.
7. Поняття суїцидальної поведінки. Механізм суїцидальної поведінки.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: віктимологія, віктимність, віктимізація, віктимологічна профілактика, віктимогенна ситуація, віктимна поведінка, жертва злочину, потерпіла особа, суїцид.
2. Назвіть вчених-кримінологів, що заснували віктимологію.
3. Основні напрями підтримки і допомоги потерпілим, визначені Генеральною Асамблеєю ООН.
4. У чому полягає відмінність понять «жертва» і «потерпілий»?
5. Назвіть основні види віктимної поведінки жертви.
6. Класифікуйте жертв злочинів залежно від їх морально-психологічних особливостей (за Д. Рівманом).
7. Класифікуйте жертв за ступенем віктимності.
8. Назвіть способи суїциду.
9. Класифікуйте види суїциду.

Рекомендована література:

п. 16, 17, 18, 21, 45, 56, 57, 62, 76, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 92, 118, 124 із списку джерел.

Заняття №6

Всі кримінологічні дослідження, що проводяться на сучасному етапі розвитку кримінології спрямовуються на розробку заходів запобігання злочинності. Саме від ефективності запобіжної діяльності залежить рівень і структура злочинності в цілому. При підготовці до семінарського заняття студентам слід особливу увагу приділити принципам запобігання та конкретним заходам запобігання злочинності, що повинні бути застосовані на різних рівнях профілактики. Окремо студентам слід проаналізувати існуючу систему правоохоронних органів та визначити повноваження правоохоронних органів у сфері запобігання злочинності, сформулювати власне бачення щодо функцій держави у запобіганні цьому явищу.

Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання та розв'язати тестові завдання.

ТЕМА 10. Запобігання злочинності.

1. Поняття запобігання злочинності як головного напрямку боротьби зі злочинністю.
2. Принципи запобігання злочинності.
3. Система профілактики злочинності.
4. Правове забезпечення профілактичної діяльності та його головні напрямки.
5. Заходи запобігання злочинності та їх класифікація.
6. Суб'єкти запобігання злочинності та їх класифікація.
7. Взаємодія суб'єктів запобігання злочинності. Участь громадськості в контролі за злочинністю.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: запобігання злочинності, профілактика злочинів,
2. Назвіть об'єкти і суб'єкти запобігання злочинності.
3. Назвіть принципи запобігання злочинності.
4. Класифікуйте заходи запобігання злочинності.
5. Назвіть правові та організаційні заходи запобігання злочинності.
6. Класифікуйте суб'єктів запобігання злочинності.

Підготувати доповідь на тему:

1. Зміст та види запобігання злочинності.
2. Віктимологічна профілактика злочинів.

Рекомендована література:

п. 3, 4, 5, 23, 27, 28, 45, 48, 50, 57, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 95, 98, 104, 105, 106, 117, 129, 142 із списку джерел.

Заняття №7

Підготовка до семінарського заняття передбачає аналіз студентами двох основних видів злочинності – насильницької некорисливої та корисливої. При підготовці до заняття студентам насамперед слід звернути увагу на кримінологічну характеристику цих видів злочинності, класифікацію злочинів кожної з груп. Важливим елементом підготовки є встановлення основних ознак особи, що вчиняє насильницькі та корисливі злочини. Аналіз питань семінарського заняття повинен супроводжуватися посиланнями на офіційні статистичні дані щодо рівня, динаміки та структури злочинності в Україні за останні 5 років. Особливу увагу студенти повинні приділити питанню запобігання злочинності та запропонувати власне бачення зниження рівня насильницької та корисливої злочинності. Для перевірки якості підготовки до заняття студент повинен відповісти на контрольні питання.

ТЕМА 12. Насильницька злочинність.

1. Поняття насильницької злочинності та її характерні ознаки.
2. Види насильницьких злочинів.
3. Рівень, структура та динаміка насильницької злочинності та окремих їх видів.
4. Причини та умови агресивної насильницької злочинності.
5. Кримінологічна характеристика особи злочинця.
6. Віктимність поведінки потерпілих від насильницьких злочинів.
7. Запобігання агресивній насильницькій злочинності.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: насильницька злочинність, психічне та фізичне насильство, особа потерпілого від насильницьких злочинів, злочинець-насильник.
2. Назвіть обставини, що впливають на формування особистості, що вчиняє насильницькі злочини.
3. Класифікуйте особу злочинця, що вчиняє насильницькі злочини.
4. Назвіть заходи запобігання насильницьким злочинам.

Підготувати доповідь на тему:

1. Групова насильницька злочинність: кримінологічна характеристика.
2. Насильницька злочинність неповнолітніх.

Рекомендована література:

п. 6, 10, 11, 32, 33, 34, 36, 38, 39, 42, 45, 57, 72, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 93, 100, 108, 111, 124 із списку джерел.

Заняття №8

При підготовці окрему увагу слід приділити питанню законодавчого регулювання питань, пов'язаних з організацією безпеки на виробництві, у сфері регулювання дорожнього руху, екології тощо. Студентом повинно бути запропоновано та на прикладах проілюстровано можливі заходи протидії необережній злочинності даних видів. При цьому студент повинен уміти знаходити основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

ТЕМА 14. Необережна злочинність.

1. Поняття необережної злочинності. Кримінологічна характеристика необережної злочинності.

2. Особа необережного злочинця.
3. Особливості причин та умов необережної злочинності.
4. Основні напрями запобігання необережній злочинності.
5. Необережна злочинність у сфері безпеки дорожнього руху.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: необережна злочинність, особа злочинця, що вчиняє необережні злочини.
2. В чому полягає суть необережної злочинної поведінки?
3. Назвіть структуру необережної злочинності та її види,
4. Назвіть характерні особливості особи, що вчиняє злочин з необережності.
5. Який вплив справляють на поведінку особи, що вчиняє злочин з необережності, обставини ситуативного характеру?

Підготувати доповідь на тему:

1. Злочини, що вчиняються з необережності у сфері дії технічних засобів підвищеної суспільної небезпеки.

Рекомендована література:

п. 45, 57, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 96, 124 із списку джерел.

Заняття №9

Підготовка передбачає аналіз студентами деяких видів економічної злочинності. При підготовці до заняття студентам насамперед слід звернути увагу на стан даних видів злочинності, встановивши особливості особи злочинця певного виду. Студентам потрібно проаналізувати детермінанти цих видів злочинності, запропонувавши при цьому заходи їх запобігання. При дослідженні питань даної теми слід також з'ясувати місце ОВС у даній профілактичній діяльності. При цьому студент повинен уміти знаходити

основні джерела інформації, які слід використовувати при вивченні конкретного питання. Перевірка виконання роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, а також складанні екзамену по дисципліні.

ТЕМА 17. Економічна злочинність.

1. Поняття, виникнення і структура економічної злочинності.
2. Класифікація економічної злочинності.
3. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє економічні злочини.
4. Детермінанти економічної злочинності.
5. Основні напрямки запобігання економічній злочинності.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняттям: економічна злочинність.
2. Назвіть особливості структури економічної злочинності.
3. Як співвідносяться категорії «економічна злочинність» та «тіньова економіка»?
4. Назвіть обставини об'єктивного і суб'єктивного характеру, що сприяють процесу тінізації економіки.
5. Як впливає рівень корупції на рівень злочинів у сфері економіки? Відповідь обґрунтуйте.
6. Назвіть заходи профілактики злочинів у сфері економіки.

Підготувати доповідь на тему:

1. Характеристика основних способів уникнення від сплати податків.
2. Злочини у банківській сфері: кримінологічна характеристика.

Рекомендована література:

п. 1, 2, 8, 19, 44, 45, 46, 57, 60, 67, 79, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 121, 122, 124, 136 із списку джерел.

Список джерел

1. Андрущенко І.Г. Загальні проблеми боротьби з контрабандою у сфері зовнішньо-економічної діяльності. Боротьба з організованою злочинністю та корупцією (теорія і практика). 2005. № 11. С.100-105.
2. Антипов В.І. Тіньова економіка та економічна злочинність: світові тенденції, українські реалії та правові засоби контролю (теоретико-методологічне узагальнення). Вінниця. 2006. 1039 с.
3. Бандурка А. М., Давыденко Л. М. Преступность в Украине: причины й противодействие: Монография. Х. : Основа. 2003. 367с.
4. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів : монографія. Харків : ХНУВС. 2011. 308 с.
5. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Стратегія і тактика протидії злочинності: монографія. Харків : Вид-во «Золота миля». 2012. 287 с.
6. Батиргареева В.С. Кримінологічна характеристика та попередження розбоїв, поєднаних з проникненням у житло. Монографія. Харків : Одиссей. 2003. 256с.
7. Батиргареева В.С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми: Монографія. Харків : Право. 2009. 576с.
8. Бойко А.М. Теоретичні концепції сутності економічної злочинності у вітчизняній кримінології. Науковий вісник Чернівецького університету: Правознавство. Збірник наукових праць. 2007. Вип. 427. С.106.
9. Валуйська М.Ю. Основні принципові засади, що становлять підґрунтя для усунення морально-психологічних чинників злочинності. Проблеми законності. 2005. Вип.74. С.103-108.
10. Василевич В. Поняття кримінологічної характеристики насильницьких злочинів. Право України. 1997. № 12. С. 82-84.
11. Василевич В.В. Отображение криминологической политики в законодательстве Украины о предупреждении насилия в семье. Человек: преступление и наказание. Рязань : Академия ФСИН России. 2013. № 2 (81). С. 151 - 154.

12. Василевич В.В. Принципи кримінологічної політики України. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. X. : Право. 2014. Вип. 27. С. 82-90.
13. Василевич В.В. Співвідношення кримінальної та кримінологічної політики. Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ. К. 2014. № 4(91). С. 123-132.
14. Василевич В.В. Щодо змісту кримінологічної політики. Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення : тези доп. наук-практ.конф. (Київ, 26 березня 2015 року). К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 50-53.
15. Василевич В.В., Джужа О.М. Головні напрями розвитку сучасної кримінології. Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ. К. 2015. № 1(93). С. 28-37.
16. Веселуха В. Виникнення, розвиток та сучасні проблеми кримінальної віктимології. Право України. 1999. № 6. С. 98.
17. Веселуха В. Значення віктимологічної профілактики в системі запобігання злочинності. Право України. 1999. № 10. С. 67.
18. Виктимология: учебное пособие / В.Г. Ившин, С.Ф.Идрисова, Л.Г. Татьяна. М.: Волтерс Клувер. 2011. 264с.
19. Виноградов О.М. Боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом: наук-практ. пос. Донецьк : Каштан. 2006. 166с.
20. Голіна В. Кримінологічна політика в Україні: деякі теоретико-прикладні проблеми. Вісник Академії правових наук. 2008. № 2(53). 182с.
21. Голіна В. Соціальні та психологічні чинники кримінологічної віктимізації в Україні. Вісник Академії правових наук. 2007. № 3(50). С.185-190.
22. Голіна В. Теоретичні та прикладні проблеми втілення кримінологічної політики в Україні. Право України. 2009. №7. С. 24
23. Голіна В.В. Запобігання злочинності в Україні: Навчальний посібник. Харків. 2007. 107 с.

24. Голіна В.В. Кримінологічна політика України як ресурс у протидії злочинності (реалії і можливості). Вісник Національної академії правових наук України. 2013. № 2. С. 193-201.
25. Голіна В.В. Колодяжний М.Г. Кримінологічна політика України: сутність та передумови її формування. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Харків. : Право. 2012. Вип. 23. С. 53-63.
26. Голіна В.В. Кримінологічна політика як основа розробки теорії і практики запобігання злочинності в Україні. Проблеми законності. 2016. Вип. 133. С.192-203.
27. Голіна В.В., Головкін Б.М. Загальне запобігання злочинності як одна з цілей кримінального законодавства (кримінологічний підхід). Питання боротьби зі злочинністю. 2008. Вип. 16. С. 49-55.
28. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінально-правові засоби у системі спеціально-кримінологічного запобігання злочинності. Питання боротьби зі злочинністю. 2010. Вип. 19. С. 16.
29. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю. Кримінологічна політика держави: концептуальні положення та основні принципи її формування. Питання боротьби зі злочинністю. 2008. Вип. 16. С. 36.
30. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю., Колодяжний М.Г., Кулікова В.В. Проблеми кримінологічного планування запобігання злочинності в Україні. Питання боротьби зі злочинністю. 2009. Вип. 17. С.106-110.
31. Головкін Б. Кримінологічна оцінка злочинного професіоналізму осіб корисливої насильницької спрямованості. Вісник прокуратури. 2010. № 6. С.82-87.
32. Головкін Б.М. До питання типології жінок-убивць у сімейно-побутовій сфері. Проблеми законності. 2005. Вип. 72. С.145-153.
33. Головкін Б.М. Кримінологічні проблеми умисних вбивств та тяжких тілесних ушкоджень, що вчинюються в сімейно-побутовій сфері. Харків : Нове слово. 2004. 252с.

34. Горбачевський В. Особливості кримінологічної характеристики вбивств на замовлення. Право України. 1999. № 5. С. 58.
35. Горобець К.М. Професійна злочинність: видові ознаки й окремі аспекти кримінологічної характеристики. Митна справа. 2005. № 1. С. 62-67.
36. Гребенюк М. Кримінологічна характеристика злочинів, вчинених із особливою жорстокістю. Юридична Україна. 2008. № 4. С. 83.
37. Гришко О. Кримінологічна характеристика корисливих злочинів, вчинених щодо осіб похилого віку. Право України. 2011. №8. С. 309-314.
38. Губанова О.В. Кримінологічна характеристика та запобігання згвалтуванню (на підставі матеріалів практики Автономної Республіки Крим): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Сімферополь. 2008. 21с.
39. Гумін О. Особливості кримінологічної характеристики особи у злочинах насильницького характеру. Юридична Україна. 2009. № 11-12. С. 102.
40. Денисов С.Ф. Напиральська О.І. Формування особи злочинця молодіжного віку. Держава та регіони. Серія: Право. 2007. № 1. С.43-47.
41. Денисов С.Ф. Формування особи злочинця молодіжного віку. Держава та регіони. Серія: Право. 2007. № 1. С.43-47.
42. Джужа О. М. Кримінологічна характеристика та типологія осіб, які поширюють ВІЛ-інфекцію. Науковий вісник НАВСУ. № 2. 2000. С. 169-177.
43. Джужа О. М. Тлумачення кримінологічних понять. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2014. № 1. С. 14-23.
44. Джужа О. М., Голосніченко Д. І., Чернявський С. С. Злочини у сфері кредитно-фінансової та банківської діяльності: кримінологічний аналіз. Право України. № 11. 2000. С. 43-45.
45. Джужа О. М., Іванов Ю. Ф. Кримінологія: Навчальний посібник. Навчальний посібник. К. : Вид. Паливода А. В. 2006. 264 с.
46. Джужа О. М., Чернявський С. С. Місце і роль кримінологічних

досліджень у протидії економічній злочинності в Україні. Наук. вісник НАВСУ. 2005. № 1. С. 89-95.

47. Джужа О.М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством. - К. : Атіка. 2009. 240 с.

48. Джужа О.М. Запобігання злочинам: кримінологічно-віктимологічна парадигма: Монографія. К. : Нац. акад. внутр. справ. 2015. 331 с.

49. Джужа О.М. Щодо механізму злочинної поведінки. Право України. 2005. № 6. С.66-71.

50. Димитров Ю. Боротьба зі злочинністю: деякі проблеми і шляхи їх вирішення. Право України. 1998. № 1. С. 108.

51. Дідківська Г. Кримінологічні теорії зарубіжних країн у боротьбі із злочинністю неповнолітніх. Підприємництво, господарство і право. 2008. №8. С. 123-126.

52. Дубчак Л. Соціалізація молоді в школі та вузі: кримінологічні аспекти. Підприємництво, господарство і право. 2006. № 3. С. 106-109.

53. Дунаєва Т.Є. Кримінологічна характеристика особи злочинця, що вчинив службову недбалість. Питання боротьби зі злочинністю. 2007. Вип.13. С. 220-225.

54. Єфремов С. Організованість у злочинності та рівні організованої злочинності. Право України. 2003. № 1. С. 58-62.

55. Єфремов С. Поняття організованої злочинності. Право України. 2002. № 9. С. 89 - 91.

56. Зазимко О.І. Кримінологічна характеристика особистості потерпілого від подружнього вбивства. Держава і право. 2005. Вип. 27. С. 504.

57. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. К. : Вид. Дім "Ін Юре". 2007.

58. Запобігання правопорушенням у місцях позбавлення волі : навч. посіб. / О. М. Джужа, О. Г. Колб, В. В. Василевич [та ін.]. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2010. 543 с.

59. Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання: навч. пос. / С.І. Яковенко, Н.Ю. Максимова, Л.І. Мороз та ін. К. : Паливода. 2006. 258 с.
60. Злочинність у сфері економіки: проблеми прогнозування, планування та координації заходів протидії / Кальман О.Г., Христич І.О., Лукашевич С.Ю. Харків. 2005. 255 с.
61. Іващенко В. Основні напрями та форми співпраці держав у боротьбі зі злочинністю. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 5. С.119-122.
62. Йосипів А. Жертва злочину як важлива складова кримінологічної характеристики насильницьких злочинів. Митна справа. 2006. № 4. С. 64.
63. Кальман А, Г., Христич Й. А. Понятийный аппарат современной криминологии (терминологический словарь). Ин-т изучения проблем преступности. Акад. правовых наук Украины. Х. : Новасофт. 2005. 271 с.
64. Кальченко Т.Л. Кримінологічна політика як елемент предмета кримінології. Актуальні проблеми кримінологічної політики в Україні : Матеріали міжвуз. наук.-теорет. конф. (Київ, 25 квіт. 2012 р.). К. : Нац. акад.. внутр. справ. С.46-48.
65. Карпов Н.С. Роль методів опитування у дослідженні злочинної діяльності. Боротьба з організованою злочинністю та корупцією (теорія і практика). 2005. № 12. С.182-190.
66. Кваша О.О. Організатор злочину. Кримінально-правове та кримінологічне дослідження. Київ : Ін-т держави і права НАН України. 2003. 214 с.
67. Коваленко В.В. Профілактика економічної злочинності в Україні: концептуальні засади, організаційно-правові основи, проблеми управління : Монографія. Харків. 2004. 387с.
68. Козлюк Л.Г. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, який вчинив статевий злочин щодо неповнолітнього: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.08. 2009. 20с.

69. Козлюк Л.Г. Проблеми визначення поняття особистості злочинця у сучасній кримінологічній науці. Держава і право. 2007. Вип. 38. С. 604-610.
70. Колб О. Неналежне вивчення особи злочинця - одна з детермінант вчинення злочинів у місцях позбавлення волі. Юридична Україна. 2005. № 3. С.69-72.
71. Колб О.Г. Запобігання злочинності в місцях позбавлення волі: навч. пос. Луцьк : Вежа. 2005. 492 с.
72. Колодяжний М.Г. Кримінологічна характеристика та запобігання вимаганням, поєднаним із насильством. Харків. 2010. 20 с.
73. Колодяжний М.Г. Кримінологічна характеристика та запобігання вимаганням, поєднаним із насильством: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Х. 2010. 20 с.
74. Коноваленко О. Особа злочинця корисливо-насильницької спрямованості: кримінологічна характеристика та типологія. Право України. 2006. № 4. С.75-78.
75. Коноваленко О.О. Корисливо-насильницькі злочини проти власності: їх кількісно-якісний аналіз. Право України. 2006. №2. С. 70-73.
76. Косенко С. Віктимологічна профілактика в системі запобігання злочинам. Підприємництво, господарство і право. 2006. № 12. С.48-51.
77. Косенко С. Причини та умови вчинення злочинів дітьми "групи ризику". Підприємництво, господарство і право. 2006. № 1. С. 135-136.
78. Кравченко О.В. Шахрайство як складова кримінологічної ситуації в Україні: досвід психологічного дослідження. Право і безпека. 2005. Т.4. №2. С. 181-185.
79. Кравчук С.Й. Економічна злочинність в Україні. Курс лекцій : Навчальний посібник. К. : Кондор. 2009. 282 с.
80. Кримінологія: Учебник / под ред. В.Н. Кудрявцева и В.Е. Эминова. - 3-е изд., перераб. и доп. М. : Юристъ 2006. 734с.

81. Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : зб. тез доп. V Міжнар. наук.практ. конф. (31 берез. 2017 р., м. Харків, Україна). Харків. ХНУВС. 2017. 228 с.
82. Кримінологічна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчиняються неповнолітніми: Монографія / За загальною редакцією Голіни В.В. Харків : Кроссруд. 2007. 156с.
83. Кримінологічна характеристика та детермінація насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи, що вчинюються неповнолітніми / В.В.Голіна, В.П. Ємельянов, С.Ю.Лукашевич та ін. Питання боротьби зі злочинністю. 2007. Вип.13. С.3-38.
84. Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х кн.: Особлива частина / За заг. ред. Джужи О. М. К. : Національна академія внутрішніх справ України. 2000. 201с.
85. Кримінологія. Альбом схем. Загальна та Особлива частини : Навчальний посібник / За заг. ред. Джужи О. М. К. : НАВСУ. 2000. 94 с.
86. Кримінологія: бібліографічний довідник / Упорядники: С. Ф. Денисов, О. І. Напиральська. Запоріжжя : ЗЮІ МВС України. 2005. 194с.
87. Кримінологія: Навч. посіб. / За заг. ред. О. М. Джужи. К. : Прецедент. 2004. 208с.
88. Кримінологія: Навчальний посібник / О.Є. Михайлов, А.В. Горбань, В.В. Міщук. К. : Знання. 2012. 565с.
89. Кримінологія: підручник / за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкина. Х.: Право. 2014.
90. Круміна М. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє вбивства і тілесні ушкодження з необережності. Право України. 2006. № 2. С. 82-85.
91. Кулик О. Кримінологічний аналіз злочинності в Україні : напрями вдосконалення методології та методики. Право України. 2009. № 7. С.52.
92. Лактіонова Т.В. Принципи віктимологічної профілактики злочинів. Право і безпека. 2004. № 4. С.26-30.

93. Ларченко М.О. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, винного у статевому злочині: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К. 2009. 20 с.
94. Лень В. Психіка людини: питання норми і відхилень. Соціально-правовий та кримінологічний аспекти. Прокуратура Людина Держава. 2005. № 2. С. 83-87.
95. Литвак О. В. Злочинність, її причини та профілактика. Київ : Україна. 1997. 167с.
96. Литвак О. Кримінологія необережності. Право України. 1998. № 3. С.35.
97. Литвак О.М. Державний вплив на злочинність: кримінологічно-правове дослідження. К. 2000.
98. Литвак О.М. Злочинність, її причини та профілактика. К. 1997.
99. Литвинов О.М. Сучасні проблеми управління профілактикою злочинності в Україні : Монографія. Херсон : ОЛДІ плюс. 2003. 311 с.
100. Лукаш А. Питання кримінологічної характеристики особистості гвалтівника. Право України. 2006. № 5. С.138-142.
101. Лукашевич С.Ю. Попередження злочинності засуджених в місцях позбавлення волі : Монографія. Харків. 2006. 103с.
102. Маляр Г.В. Проблема політичної злочинності в зарубіжній кримінології. Київ. 2010. 20 с.
103. Маноха О.Є. Методологічна функція кримінології : Монографія. К. 2006. 195с.
104. Машлякевич Д. С. Стратегії запобігання і протидії корупції в Україні : Монографія. Харків : ТОВ «В деле». 2016. 260с.
105. Медицький І. Б. Наслідки злочинності в Україні: теоретичні і прикладні аспекти : Монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2020. 314с.
106. Медицький І.Б. Запобігання злочинності : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ. 2008. 220с.

107. Мельник М. Прикладні аспекти співвідношення кримінально-правового і кримінологічного прогнозування. *Право України*. 2005. № 3. С.64-67.
108. Мельник М., Хавронюк М. Вбивство на замовлення: деякі аспекти кримінологічної характеристики та проблеми кваліфікації. *Право України*. 1997. № 7. С. 45-49.
109. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії : Монографія. К. : Атіка. 2001. 304 с.
110. Мірошник Ю.П. Організаційно-правові проблеми боротьби з організованою злочинністю в Україні. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : Науково-практичний журнал. К., 2005. №11. С. 15-21.
111. Мороз Л. Кримінологічна характеристика особистості гвалтівника неповнолітніх. *Право України*. 2008. №5. С. 67-73.
112. Мошак Г. Кримінологічні дослідження спеціалізованих установ ФРН і України. *Право України*. 2011. № 4. С.213-217.
113. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія. Харків : Золота миля. 2013. 458с.
114. Невмержицький Є.В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії: Монографія. К. : КНТ. 2008. 368с.
115. Нікітін Ю. Кримінологічно-концептуальна модель запобігання злочинності в сучасному українському суспільстві. *Юридична Україна*. 2008. № 9. С.95-99.
116. Оболенцев В.Ф. Співвідношення характеристик фактичної злочинності та її зареєстрованої частини. *Проблеми законності*. 2005. Вип.72. С.153-157.
117. Орлов Ю. В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності : монографія. Харків : Діса полюс. 2016. 656с.
118. Петечел О.Ю. Булінг: юридико-психологічний аналіз та запобігання. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2019. Випуск 49. С. 259-263.

119. Петечел О.Ю. Деякі питання кримінологічної характеристики агресивної злочинності жінок. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2019. Випуск 51. С.73-77.
120. Петечел О. Ю. Запобігання та протидія домашньому насильству: окремі аспекти. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства. 2021. № 56. С. 126-135.
121. Предборський В.А. Суспільно-економічні детермінанти розвитку організованої економічної злочинності. Право і безпека. 2006. Т.5. № 3. С.177-181.
122. Протидія економічній злочинності / Волобуєв А.Ф., Ворнер Р., Зарецька І.М. Харків. 2004. 567 с.
123. Протидія організованим злочинності у сфері торгівлі людьми / Батиргарєєва В.С., Борисов В.І., Гармаш Д.О. Харків : Одиссей. 2005. 287с.
124. Профілактика злочинів : Підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда. К. : Атіка. 2011. 720 с.
125. Радченко О.М. Торгівля людьми: кримінально-правові та кримінологічні проблеми. Держава і право. 2011. Вип. 52. С. 439.
126. Расюк Е. Деякі кримінологічні аспекти злочинності неповнолітніх. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 4. С.146.
127. Расюк Е. Поняття та кримінологічна характеристика організованої злочинності. Підприємництво, господарство і право. 2010. № 7. С.147.
128. Ривман Д.В. Криминальная виктимология. СПб. : ПИТЕР. 2002.
129. Рощина І. Громадська думка як фактор ефективності норм кримінального права у запобіганні злочинності. Право України. 2005. №2. С.52-55.
130. Скоков С. Рецидивна злочинність та ефективність покарання у вигляді позбавлення волі. Право України. 1999. № 2. С. 84.
131. Скулиш Є.Д. Кримінологічна характеристика корупції в Україні на сучасному етапі. Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 474: Правознавство. Збірник наукових праць. 2008. С.110-114.

132. Стеблинська О. Кримінологічна характеристика неповнолітніх, які вчиняють злочини в стані сп'яніння. Вісник прокуратури. 2008. № 7. С.75-81.
133. Стислий словник кримінологічних термінів: Навч. посібн. / За заг. ред Джужи О. М. К. : НАВСУ. 2000. 55 с.
134. Ступник Я. В., Литвинов О. М. Кримінологічний аналіз механізму протидії наркозлочинності: Монографія. Харків : НікаНова. 2012. 194 с.
135. Тимчук О.Л. Злочинність у сучасному світі: кримінологічний аналіз. Бюлетень Міністерства юстиції України. К. : «Видавничий Дім «Ін Юре». 2010. №11. С.84-93.
136. Титаренко О.О. Проблеми боротьби з економічними злочинами у вугільній промисловості (кримінологічний аспект). Київ. 2006. 20с.
137. Туляков В.О. Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми). Одеса. 2000. 336с.
138. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В. В. Чернея, В. В. Сокурєнка ; упоряд. О. М. Джужа, О. М. Литвинов. Київ : Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. внутр. справ, Кримін. асоц. України. Золота миля. 2017. 804с.
139. Ущатовський В.Ф. Протидія організованій злочинності: теоретичні та соціально-правові проблеми : Монографія. К. 2009.
140. Фріс П. Питання кримінально-правової політики у сфері боротьби з організованою злочинністю. Право України. 2004. № 12. С.101-104.
141. Цимбалюк В.С. Кримінологічний аспект Інтернет-торгівлі. Малий та середній бізнес (право, держава, економіка). 2007. № 1. С.26-33.
142. Шакун В. Нинішні проблеми боротьби із злочинністю й урбанізація. Право України. 1997. № 7. С. 49-53.
143. Шостко О. Визначення поняття "організована злочинність" у зарубіжній кримінології. Вісник Академії правових наук. 2006. №1(44). С.180-190.

144. Шостко О.Ю., Дзюба Ю.П. Антикорупційна політика держави: кримінально-правові та кримінологічні аспекти. Питання боротьби зі злочинністю. 2011. Вип. 21. С.60.
145. Яницька Н. Поняття молодіжних злочинних угруповань корисливо-насильницької спрямованості. Право України. 1998. № 6. С.66.
146. Яницька Н. Сучасні тенденції злочинності серед молоді. Право України. 1998. № 12. С.86.
147. Oleksii Yu PETECHEL, Yuliia V KERNIAKEVYCH-TANASIICHUK, Volodymyr M VAZHYNskyI, Mariia O KRASII. Criminological Characteristics of Juvenile Aggression. Journal of Advanced Research in Law and Economics, [S.l.], v. 10, n. 8, p. 2462 – 2474, dec. 2019. doi: [https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8\(46\).24](https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8(46).24).